

רשימות וסקירות

בין הזמנים

מאת ז. ברושי

התמיד : גם המשטר הדימוקראטי לא יחסל איסור את הצורך האוביקטיבי הזה — הכרוך בתנאים הבלתי תקונים של עמנו בגלות — בהגירה, או ביתר זכון : בהתיישבות, אם לא מחמת תנאים מדיניים הרי בגלל תנאים כלכליים ; הפתרון הטריטוריאלי, כלומר התיישבות מרוכזת של רוב יהודי באיזו ארץ, לא יסור מעל סדר היום שלנו. אולם כל התיישבות שתם עלולה להכשל ולגרור אחריה מפח נפש. כי היסוד ההיסטורי הוא גורם משפטי חשוב ומפעיל פסיכולוגי הנותן למתיישב את הכרת הבעלות הפנימית, הטוב יקטיבית על הקרקע, הביטחון העצמי, העוז והגבורה להגן על אדמתו זו, לעבדה ולשמרה. רק התיישבות לאומית היסטורית זו — המבוססת כבר על בסיס כלכלי, תרבותי וחקלאי של 50 שנות עבודה — תוכל לתת פתרון ממשי לשאלת ישראל הדחיה. ויצמן בא להעמיד שוב את יהודי אמריקה על אמת זו. באישיותו הנכבדתגלמו החולם הנוער, המאמין הפכה והחזנה הריאליסטון. מדינאי אשר המוסר והמעשה הם אבן הבוחן במדיניותו. ואמונתו היא, כי סוף כבודנו לבוא על אף המיכשולים והכישלונות. ברם כישלונות הללו — שרבים רצו לחלות בו — הראו בעליל כי דחקא הקו המעשי הזה — שהיה ליסוד מוצק מימי „חיבת ציון“ ועד עכשיו — הוא הנכון. ויצמן הבין זאת. הישיגים מדיניים והכרזות הם נכסים חשובים מאוד אם קדמו לפניהם ובאו אחריהם

„אמת מארץ ישראל“
ד"ר ויצמן, „ריש גלותא“, בא אלינו. והימים קשים לישראל. וגם כאן, בציונות אמריקה, אין המצב כתיקונו. כלפי פנים : כמחנה הציוני גופא אין שלום בית ; כלפי חוץ : שונא-ציון הגלויים והנסתרים נשאו ראש, יש להם מהלכים ב„בית הלבן“ והשפעתם הנפסדת מוזיקה. בעתונות האנגלית אין קול מעודד, ובחיים הצבוריים מתבלט והולך הצביון ה„יאהודי“ לראות את א"י כסרת העורף שכדאי לסלקו לצודין או להסירו כליל. הדברים הגיעו לידי כך שה„דוויגנט“ רצה להסתלק מן ה„מגנבית המאותות“ והעמיד תנאים שאינם מנדהים עם חשיבותו של ביתנו הלאומי. שליחות משולשת הוטלה על הנשיא ויצמן : (א) טיפול ב„ברק הבית“ ; (ב) הידוק הקשר עם החוגים המדיניים בוושינגטון ; (ג) העמדת א"י במרכז חיינו באמריקה. רק מיליון יהודים — מבין 8 מיליון הגרים באירופה — חיים בארצות הדימוקרא- שיה. נניח כי המלחמה תסתיים בניצחון אנגליה וצרפת, כלום תפתר אז שאלת ישראל ? מעל ה„שולחן הירוק“ יפול לנו פירור קטנטן זה : יחס סבלני לעמנו מיוסר על הבטחות וסעיפיט כתובים בחרס אנוש. ואנו מבשרנו חיינו את הערך שיש להבטחות הגיתנות בעידנא דהילולא ל„מיעוסיס“. כי מצב זה של „מיעוסיס“ לכשעצמו שולל את הזכות מהקיבוץ הנדון ומעמידו במדרגה של מקבל

לקאבינט, ואז יגיד לנו את דבריו ויקיימם בחיים. כי מי כמונו יודע עד כמה עלולים דברים והבטחות להסתלק ולהודיף? והכרות באלפור תוכיח!

אבל אין אנו עם כפוי טובה. גם נאום זה מיסמך היסטורי הוא שבחודאי יביא לנו תועלת ויקל עלינו גם הגישה אל ה"בית הלבן". והעיקר, חלילה לנו שתפול עלינו תרדמה. דווקא בדבריו אלה יש אזהרה נמרצה: "חסד לאומים תטאח" ולא הכרות מבחין יחישו את בנין המולדת כל עוד שלא ניתנה לנו ההכרה מבפנים טעם ישראל כולו. מפתחות הארץ בידינו ניתנו, ואין לנו להשען אלא על אֶבְיֵנו שבשמים ועל כמות ואיכות העבודה והיצירה והבנין שאנו משקיעים במולדת. הנדע להתכוון לקראת יום הדין? הנחמיץ חו"ש את השעה?

הוועידה של
"אגודת
המורים העברים"
של, אגודת המורים
המורים העברים" נפתחה
באתר האולמים
הגהדרים אשר במלון "פנסילאניה". כ־500 מורים, אורחים ואוהדים נתחדו. היו ברכות רבות וגאומים ארוכים. הכל כמנהג המדינה וכנהוג אצל גוברין יהודאין המודמנים לפונדק אחד. אך מעט החגיגות שהושרתה על הפתיחה פנה לאט לאט כאשר עברו אל עצם הדיונים, ובמקומה — באו חולין, מציאות קשה, אולת יד, לחם הקלוקל ותעיה על פרשת דרכים...

הנשיא מר אדלשטיין השמיע את האזעקה הראשונה: "כעת יש לנו אגודה מאוחדת בת 750 חבר המלמדים ב־300 בתי ספר. במשך שלושים שנות קיומנו עמדנו במערכת החינוך, אולם לצערנו אנו עומדים בפרשת "בראשית". הרוב המכריע של ילדי ישראל איננו מתחנך ברוחנו, והמורה העברי — בודד הוא במערכת ונלחם על קיומו העלוב מבלי השתתפות אמיתית בנורולו ומבלי עוד

מעשים ומפעלים. ולמן היום הראשון שעמד על יד ההגה לא פסק מלשון את "האמת מארץ ישראל": על שלושה דברים קיומנו עומד: על מפעל ועבודה ומעשים טובים.

התבין יהדות אמריקה את ה"אמת מארץ ישראל"?

הוועידה הציונית בוואשינגטון

ותיכף עם נאום הפתיחה המעמיק והמנחת של הרב אבא הלל סילבר הושרה עליה רוח הזמן, ותעמוד בסימן המאורעות. אולם אף צליל אחד של יאוש לא נשמע בדברי הנאומים. חגיגות וכובד השעה שמשו כערכוביא.

לא נעדרו בוועידה זו חסידי אומות העולם אשר בנוכחותם הוסיפו לה כבוד ובדבריהם היה משום עדות מוסרי ומשקל מדיני רב.

שיא הוועידה היה בלי ספק נאומו של דוף קופר, אשר הגדיר — בדברים שאינם משתמעים לשתי פנים — את מהותו של "הבית הלאומי", שאיננו מתפרש כעין מקלט "בועיר אנפין" בארץ ישראל, כי אם איי כמדינה היהודית לעם העברי אשר יכה בה שרשים עמוקים ויהיה חי הנושא את עצמו, שולט בנורולו ומעצב את דמות חייו לפי רוחו הוא באין מעצור.

דווקא בימים האלה כשעדיין לא נסתם הגולל על ה"ספר הלבן" ורוחות רעות מתרגשות ואורבות לנו מכל צד — יש כנאום האמור קו תקוה, כי אנגליה של גאורג' אליוט לא מתה ובהייה פועלים עדיין אישים אשר כבוד העם האנגלי חביב עליהם.

ברם דוף קופר הוא עכשו אדם העומד מלגו ודבריו הם בבחינת "עני בעל צדקה". ונחא היה לנו אלמלי היה מנהיג בריטי זה ממתיך במקצת עם נאומו עד שיכנס

חולים, מלחה, ביטות, קרן הנכות וקרן עזרה לעת מצוא. ההנאה המקסימלית שבאה לחבר ע"י השתייכותו ל"אגודה" היא על פי רוב בעקשין ואינה ניכרת, ומשום כך : א) ההחלטות המתקבלות אין להן תוקף והן כבחינת הלכה ואין מורין כך ; ב) מסתובב בים "מסביב לנקודה", מתלבטים תמיד בשאלות שעבר עליהן כלל ואשר על פי דו"ח של "שבילי החינוך" התפלפלו בהן מלפני 15 שנים ; ג) אין ניגשים לפתור בעיות אקטואליות. כך למשל עברו בשתיקה על הרצאתו המעניינת של ר"ר דושקין בדבר הירושה חרדהמיליונית לסוכת החינוך היהודי ולא קבעו אפילו עמדה לה.

אמנם שתיקה מידה גאה היא, אולם ממנה לא תצמח ישועה ל"אגודת המורים". וסוף דבר : "אגודת המורים" בקפאונה עומדת ואין היא יכולה לסיים את פרשת "בראשית". ברם כוחהיותה מפעפע בה גופא. וקודם כל עליה לתקן את "בוק הבית" לבצר את מיבנה האירגוני, להדק את הקשרים בין החברים על ידי ערות ופעילות ותגובה מחשית ישירה על שאלות החיים היומיומיות, רק אז ואך אז תוכל למלא את התפקיד החינוכי הלאומי, ותרכוהי והחלוצי שהוטל עליה. כי לא רק עניניו המיקצועיים של המורה העברי עומדים בסכנה, כי גם שלושים שנות קיום ומסורת ועבודה — מחייבים את הליכוהו והגיבוש הפנימי.

פ. ס. — מדוע מורים עברים נוהגים קלות-ראש בסמלים ? מדוע בנשף הפתיחה הוטל החרם על דגל הלאום ? הונחה כזאת בלתי מוצדקת היא כלל וכלל.

החפגנה **א**לסיסת המחאה ב"מירסון
במירסון סקבר גרדן לא הצליחה
סקבר במידה מרובה. אמנם האולם
גארדן היה מלא משה לפה. הנואמים
— נשיאי העיר ונכבדיה, והנואמים —
רווי התלהבות מצד "בני ברית", ומלאי

וסיוע ממשיים מצד עסקני הציבור לשם הרמת מצבור.

ואם בנעימה זו העצובה — שיש בה אמת מרה — היה משהו משום לימוד זכות וסגוריה על המחנך העברי בשל התנאים הקשים שהוא נתון בהם, הרי בדבריו המיושבים והמחושבים של הישיש החביב ר"ר ניסן טורוב היה משום הספת מוסר והאשמה פורתא : לא נתמצו כל האפשרויות שהיו קימות.

וזאת היא הערכה הכנה על המצב. המורים העברים המאורגנים יכלו למלא תפקיד חשוב בחיים הציבוריים ובחינוך העברי, להשפיע עליהם, לעצב את דמותם ולהטביע עליהם מחותמם הם. והיה הרצון לכך, אבל רצון זה כפי הנראה נתקל באי יכולת ונוצח וגכנע. והמחנכים עומדים שוב בפרשת "בראשית". תוהו ובוהו. חינוך מרוסק ומקולקל ללא פרוץ מגובש, ללא שיטה אחידה, ללא מגמה מתוכנת, ושכשתא כיוון דעל — על. המורה העברי נסחף עם הזרם ויט שכמו לסכול ויקבל — אמנם מתוך מוסר כליות — את הדיו.

כך, בודאי יש לישב בדוחק, בודאי היו סיבות. אולם אין אני רוצים כאן לעמוד עליהן, כי אם לקבוע את העובדות, והעובדות מטפחות על הפנים : 750 מורים מאורגנים—איגוד בעל משקל כמותי ואיכותי אשר מתפקידו הלאומי הוא להיות חלוץ העובר לפני המתנה לסלול את הדרך בחינוך, להכשיר את הלבבות ולהפיץ את התרבות העברית — אינם יכולים להראות — אחרי קיום של שלושים שנה — על איזה נכס נומי שהוקם ונוצר וטופח על ידיהם, על איזה מוסד ותרבותי שיהיה למופת או על איזה מקום אשר השפעתם ניכרת עליו.

הסיבה העיקרית היא : "אגודת המורים" עומדת עדיין על כרעי תרגולות, אינה מופיעה כלפי חוץ, כאיגוד מלוכד בעל משמעת ; וכלפי פנים : הקשרים שבינה ובין חבריה רופפים המה ותלויים על בלימה. אין האגודה — כאיגוד מקצועי — מעניקה לחבריה טובת ההנאה, כגון : קופת

צא ואלמר... מצד אחד: הפינים, עם קטן שוכן לו לבטח בארצו, תקטו עליו פורעניות. כי עם חזק ורב כארבה התגנפל עליו ורוצה לגזול את חירותו המדינית. והנה — רעשו הסינים! כמה תנועה גדולה בעולם כולו. והובר, מי שהיה נשיא ארצות הברית, ככבודו ועצמו יסד ועד מיוחד להיות להם לעזר בצר. והעתונות האנגלית סואנת, ואסיפות וכינוסים בכל יום, והקופסאות מקשקשות. ועשיר ודל, וקן וצער הפרישו מתרומותיהם. והקונגרס האמריקאי יושב על המדוכה וחוזר על מסכתא: במה מסייעין? ובימים האלה ניתן ב„קאריגי הול“ קונצרט לטובת הפינים. נוכחו הקונסולים ושגרירי ארצות אירופה ואמריקה. כאן באה לידי ביטוי ההפגנה של אהדות בינלאומית לא רק בצורה מוסרית, כי אם גם בצורה חמרית. הנשף הכנים סכום הגון ונתארגנו ועדים וכני ועדים שירם נטויה לאסוף כספים ולהגיש עזרה ממשית.

ומצד השני: יהדות פולניה המתבוססת בדמה, הגרופת בלי חשך, המעונה והנוחית, הגזועת ברעב ובכסף, הנחרבת תורבן איום. והסראגדיה שלנו הרי היא לאין ערוך: כי סוף סוף גם אם תכבש ארץ הפינים ביד צר, האכזר יהיה צמוד ומחובר לקרקע, יושב תחת גגו, חצרו וקרקסו, ידבר בשפתו, שרשיו יכו באדמה ולא יעקר ממקומו, והכבשנים לא ישוללו את זכות בעלותו ההיסטורית וקיומו, כי הארץ לעולם עומדת. הוא רק ישא בדממה את שבט הכובש ויתחבא עד יעבור זעם. והעיקר שאין במלחמה זו צד נעלב מדוכא, אשר כבודו, צלם האלוהים, וקדושת הגזם שבו גרמנים ברגל גאווה. אין עם הפינים הפקר להשתוללות סאדיסטית וכל מיני מיתות משונות, כי כעם יעמדו בקרב ויודעים להשיב מלחמה שערה.

מה שאין כן לגבי יהודי פולניה אשר — כ„מיעוט“ נשול קרקע — גיסל מהם היכולת לשמור על כבודם ועל החיים הללו שניתנו לכל יציר ובריאת וקדושים המת וחובה היא להגן עליהם במות גבורים.

אהבה וחיבה ויקר לישראל הגרופ מצד „שלא מבני ברית“. גם ההתלטה נתקבלה פה אחד. אך העיקר הסר — הגשמה.

אסיפה זו נחארגנה קודם כל לשם שני דברים אלה: (א) כלפי פנים: לתת ביטוי להרגשת המרירות אשר נצטברה בלב, מוצא לחיות הדוי, הכאב והבזז אשר כל יהודי מרגיש ולהתקשר קשר פנימי מהותי — בצורה קולקטיבית לאומית — עם אחינו ואחיותינו הנענים והנרדפים: (ב) כלפי חוץ: להבהיר את מצבנו לעיני העולם הגויי. הם אינם יודעים את מכאובינו. נעלמה מהם כל פרשת היסורים והפגעים ומעשי השוד והרצח והתחמס: לעזר את מצפון העולם ולהמריץ בו שיסייע בידנו.

והנה כלפי פנים — הצלחתו היתה מועטה. רק כאשר שרו „אל מלא רחמים“ עבר רעד בכל הקהל, אולם הנאומים הארוכים והמלוטשים שהיו נטולי הסון של איכה ישבה קלקלה את השורה.

וכלפי חוץ: העתונות האנגלית הראתה לה אגמם תשומת לב, אולם לא הדרושה לכך. ב„טיימס“ היה דו"ח, ברם לא מצא אפילו לנחץ להקדיש מאמר אחד כדי להעמיד את קוראיו על אפיו המיוחד של הנשף. יתר העתונים יצאו ידי חובתם בדו"ח רגיל כמו שהם נוהגים להקציע מקום לשאר הכנוסים הגדולים אשר ב„מידסון סקבר גרדן“.

צד חיובי: ה„קונגרס היהודי“ הנועד הפועלים נודמנו לכפיפה אחת, נסתלקו לרגע חילוקי הדעות והחיכוכים ונתבלטה החזית היהודית המאוחדת.

אולם ההתקפה — בשם המפורש — שבאה על רוסיה המוצעתית — שלא במקומה ובזמנה היתה והחלישה במידת-מה את הרושם. אם ויליאם גרין התקיף — ובצדק — את סטאלין על שלא הכניס בחוזה עם יידו היסלר סעיף המגין את „המיעוט טים“ היהודים — יישר כוחו ותבוא עליו ברכה! אך אנחנו, מצבנו בעמים, מחייב מידת זהירות. וכיצד נתעלם מצינונו מאמר חז"ל: חכמים, הזהרו בדבריכם?

סכנה צפויה לנו: כליון היהדות בשטח הכיבוש האדום, וכליון היהודים בשטח הכיבוש הנאצי. כי במצב כזה עת ירשת אנוש עד דכא, כבודו נרמס, ערכו מושפל וחיינו וערכיו המוסריים הפקר לכל התעללות גמיבה, הרי שלא מן הנמנע הוא כי יאוש לא יתקוף את העם ובמחנה תעבור הסיסמא המחרידה: „יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו, נגורנו לנו!“ ותגרור אחריה נחשול של התאבדות ובעיקר ירידה מוסרית אולת יד, כבוי אור הנשמה ושטשוש צלם האלוהים.

התעצור הציונות וערכיה המוסריים האנושיים כח לקיים — בפולניה הסובייטית — את היהודים וביחוד את הנוער בנאמנות לרעיון החלוצי, למפעלנו המשחרר, ללשון העברית ולתרבותה ולחזון גאולתנו במכורה? והיעמוד כוחם המוסרי היהודי פולניה הנאצית לעמוד על נפשמם, לתת ביטוי נאות ל„קדוש השם“? התבוא התגובה הפאסיבית? היתגלה המאור הזה שבנפש? והתשמע מתחת עיי המטולת הלמות לבה של התנועה הציונית? גבורה פנימית רבה תדרש לכך!

והנה מהעבר לקיר האדום — נסתר כל חזון. אין ספק שרבים ישאו במסחרים את רעיונו, רבים ישאוו בבתי הכלא אשר בערבות סיביריה, חלוצי הרצון והנחשלים ישרו ויעזבו את מערכותינו, ומעבר לקיר הנאצי — שבט הנוגש הפיסי הוא כל כך איום ואכזרי עד שאין לדבר עכשיו על ניצנים או ניסיונות של התנגדות והתעוררות. אולם כאורות מאופל מגיעות אלינו ידיעות מקוטעות כי תגובה קיימת בצורה זו או אחרת: הקהילה בלודז' ובורשה וביתר הערים סרבה בתוקף למסור את בנות ישראל לבושת ורבנים ויהודים מאנו לשרוף את בתי הכנסיות וספרי התורה. — — —

ובעוד הנאצים שמחים אלי גיל על שעלה בידם לכבות את נר התמיד בלובלין — הגיע אלינו צרור שמועות מוילנה, כי רבנים ואנשי שם בתורה ויראת שמים — שנמלטו שם מחופת הנאצים — הקימו מחדש את הישיבה האמורה. ולא רק בחיים הדתיים, כי אם

והנה אך ראשית ימי המלחמה — והקונגרס היהודי פרסם פנקס על אחיזתו ואחיותיו שנהרגו ונשחטו ונטמאו בפולניה הנאצית. לפי מקורות מוסמכים — אנב נתאשרו עיי ד"ר ג. גורלמן, הרב פרלצויג ושושקס — רבע מיליון נפשות אכזרו לנו, כלומר 10 אחוז מאוכלוסי היהודים אשר בשטח הכיבוש הנאצי — ואין קול ואין צווחה ואין אדם אשר יהא מצעק צעקה גדולה ומרה על חורבן יהדות פולניה וקולו ילך מקצה העולם ועד קצהו ויזעזעו שמים וכסא הכבוד והמצפון האנושי: „ארץ, אל תכסי דמי ואל יהי מקום לזעקתי!“

אותיות **השמועות האחרונות**
פורחות... שהגיעו אלינו מארץ הדמים, מספרות כי הישיבה המהוללה של „חכמי לובלין“, אשר ממנה יצאה תורה ובה נוגד רוח ישראל סבא ושרשרת הזהב של מסורת אבות הוסיפה להשתרשר — כי „ישיבה“ זו שהעמידה רבנים ובני תורה לכל תפוצות ישראל, הפכה לתא-עינויים וכוור עוני לאלפי נפשות. ספרי הקודש נטמאו ונשרפו, ועכשיו בוקעים מחלונותיה קולות וצחחות של מעונים.

וסוכן גססאפו אחד שהיה עד ראייה והשתתף גם בעבודה, מתאר ב„דויטשר יוגנט צייטונג“ בדברים הללו את השריפה:

„חשבנו לכבוד מיוחד לשרוף את הישיבה הזאת. הוצאנו את הסיפריה התלמודית הגדולה על השוק, שמכנו עליה נפט והבערנו אש שבערה במשך 20 שעות. יהודי לובלין נתקהלו מסביב המדורה ובכו ויללו וקולותיהם בקעו שמים. אולם אנו ציינו להביא את תזמרת הצבא, שרנו את שירינו הלאומיים ויללת ישראל נחנקה בחוצרות ובמצלתיים.“
השואה הזאת אשר התחוללה מעל לראשה של יהדות פולניה העמידה כמיכתן לא רק את קיומה הגופני, כי אם גם ערכי רוח ומוסר אשר סופחו במשך דורות ועיי זרמים שונים בתנועה הלאומית בזמן האחרון.

וצמרה לו כי החננוני היהודי המקצועי, הרוכל העני, ההייט הקבצן והסגולר מחוסר — כל — הם הם ישלמו לו ריפוי, צער, שבת ובשת; מדיניות זו לא דאגה להנך את האורה, לטפח קנינים מוסריים-אנושיים, לנסוע בלב הדור הצעיר את אהבת הזולת לגר ולחושב, כי אם לזרוע חרפה ובוז ושנאה ולהרעיל את חיי ה„מיעוטים“, לסחוט את לשדם וביחור את ה„אויב הפנימי“ — היהודי, שלא היו לו שום תביעות טריטורי-ריאליות ואשר ראש מאחזי הוא — בכל מדינה וארץ — לשבת בשלחה, לעבוד ביעת אפו, למצוא את לחמו ובעת הצורך להגן על מולדתו.

יתר על כן: בערב החורבן, כאשר רוחות חדשות התחילו מנשבות באוריי-טאציה המדינית של בק וסיעתו לא ראתה העיתונות הרישמית את הצר ההיסטוריסטי העומד על יד הגבול ולוטש עין, כי אם את ה„אויב הפנימי“ — את המיעוט היהודי, — הוא הוא האורב במסתרים לכלוע את אדמת פולניה.

ואחרי הדברים האלה, הממשלה הפור-לנית בגלות צרפת רוצה להתרצות אלינו ע"י: א) שני „צדיקי הדור“ — סיקורסקי וקורץ — היושבים בקבינט; ב) שליחה המיוחדת לארצות הברית, רב הטבחים ופורע פרעות בישראל — הגנרל האלר; ג) זיכוי בחוש לאומי ותרבותי ל„מיעוט שנשאף לזיאל לזיאל לזיאל“; והעיקר: ד) מתן מקום ב„מועצה הלאומית הפולנית“ לשברצברד ואולי בשעת הרחק, לעוד שנים-שלושה יהודים, כדי לחפות בהם על מעשיה — — —

לממשלה הפולנית בגלות צרפת אנו אומרים בפה מלא: לא מדובשך ולא מעוקצך...

על
המשמר
הפרקליט הראשי פרינק מורסי, כי התחילו בבדיקה וחקירה אחרי פעולותיהם של הגופים האנטי-

גם בתרבותיים והלאומיים מתבלט הרצון לא להכנע על אף הפורעניות. ה„מחא“ התחיל בפעולתו, התנועה החלוצית מתארגנת, הציונות קמה, מבתי הספר והעיתונים עולה קול ענות חלושה של ישראל המתנער. כי כך היא דרכו ההיסטורית של עמנו: ישוב הולך וחרב ועל כנו יקום ישוב חדש. ואם הגוילין גשרפים — האותיות פורחות להן וקיימות לעולמי עד ולנצח נצחים.

לא מדובשך
ולא מעוקצך... בגלות צרפת הסירה סוף סוף את המחסום

לסיה ותצא בהכרזה, כי לעתיד לבוא „ינתן חופש לאומי ותרבותי למיעוט שנשאף לזיאל לזיאל לזיאל במלחמתה לחופש“. בהכרזה זו נאמר ב"ב, כי נעשו „טעויות“ שלא תשגינה. מה הן ה„טעויות“ — לא פירש הכתוב. פדרכסקי הוזמן לנשיא ולנו, היהודים, ניתנה הפעם חתיכה הראויה להתכבד בה: ה. ליברמן, מנהיג פ. פ. ס. בתור סגן ויצחק שברצברד.

הרי זה טוב ויפה ומתוקן ומקובל, אלא — אליה וקורץ בה...

בהכרזה הנזכרת נאמר, כי כאשר יתכנס הפארלאמנט הפולני יושיבו על כסא הנאשמים את רידוי שמיגלי, מי שהיה מצביא הצבא ויוסף בק, שר החיצון, כי הם היו בעוכרי המדינה.

ואנו תמהים:

מדוע, למשל, לא יושיבו ב"ב על כסא הנאשמים את שר הפנים שיש לו אחריות מוסרית בעד פשיטיק, צינסטוכוב וביתר הערים אשר דם יהודי נשפך למולך האנטי-שמיות? כי הרי שחיתן — המדיניות החיצונית והפנימית — הלכו יד ביד, וזווקא זו האחרונה החישה את הרס אשיות המלוכה.

מדיניות ריאקציונרית זו — שהתנהלה בידי קומץ של פריצים ובעלי האחוות — ניצלה את הפועל העירוני, מצצה את דמו ופשטה את עורו של האכזר הפולני המסכן

בחוקי דימוקרטיה עלובה זו גוסא לשם מיגורה — כפר בעיקר והוציא את עצמו מן הכלל ודינו כדין מצורע ויש להרחיקו מן המחנה.

אראלים

פרוש' ברודצקי, נשיא **ומצוקים...** המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית, נבחר לראש „ועד הקהילות“ בלונדון אחרי התפטרותו של גביל לאסקי. ברודצקי היה מועמדה של סיעת הציונים ב„פארלאמנט היהודי הזה“. האנטי-ציונים חשו את ה„שואה“ המתחוללת מעל לראשם, ונאחזו בכנסות בניהם של הנור טאבלים האנטי-ציונים, כדי לסכל את „האסון“, ונסתייעו גם ב„אגודות ישראל“, אשר נציגיה יושבים בוועד. אולם עצו עצה ותוסר. יד הציונים היתה על העליונה. במבצר ההתבול-לות והאנטי-לאומיות נבעו פרצים.

„הועד“ מורכב עכשיו מ־355 חברים המייצגים אירגונים דתיים ותרבותיים שונים. בזמן האחרון היה לציונים ולנוטים אחריהם „רוב“, רק מפני „דרכי שלום“ נשארו בצל, לא יכלו ולא רצו להבליג על „רגש הנחיתות“ ובמקום לשאת את דגל הציוניות ברמה ולהתקיף — בתרו בקו ההגנה וניהלו מדיניות של „אנוסים“. אולם מכיוון שנתבלט הצביון בקרב האריסטוקרטיה היהודית למסור — בשעת חירום זו — את המנהיגות בידי ועדה מיוחדת שדבר אין לה עם עמנו וצרכיו לא בגולה ולא בארץ-ישראל, ומתייחסת באיבה לכל קדשינו הלאומיים — עז הוגדשה הסגה. הציונים זכרו את תורת רבם „כבשו את הקהילות“, ויחגרו את מתניהם ויהיו המנצחים. ואת „כסא המלוכה“ אשר עליו ישב משה מונטיפיורי ירש יליד רוסיה, בן למהגרים אשר ייטיב להמשיך את המסורת של האיש הדגול מרכבה, שר ישראל וחובב ציון זה.

הבחירה האמורה מסמלת נצחון כוחות הציוניים והדימוקראטיים הגוברים והולכים בתחום היהודיים הציבוריים באנגליה. וזהו אות לטובה, כי הרי אין ארץ אשר רגש הסנוכיות כל כך בולט ורגש הבז הפנימי

שמיים במדינה — יש בה הרעצה פורחא. ההסתה האנטישמית הגלויה התנהלה זה עידן ועידינים. וכפי שהוכח על ידי „וועד זייס“ פשטה הספחת הזאת לא רק „בדגי הרקקי“ כי אם בדגי הים כגון מוגלי, מי שהיה גנרל, והיושב עכשיו סמוך על שולחן הממשלה ולא היה מי שיכהה בו.

בהודעת מוירפי נאמר על 700-800 חברות חשודות בפעילות אנטישמית, שרשתן פרושה בכל רחבי המדינה להקהיל את הריקים והפחוזים, הולכי בטל, מרי נפש וסתם רשעים כדי לנטוע בעזרתם זמורת זר — המשטמה הגועזת — בארצות הברית.

ויהדות אמריקה ישבה לה עד עכשיו שלאנה ושקטה על שמריה, לא נקפה באצבע ולא האיצה בידי השלטונות המוסמכים שיאחזו „בכנסות הארץ וינערו רשעים ממנה“.

כרם בדיקה מעולה זו אחרי מעשי התעתועים של האנטישמים בגלוי ובסתר מחובת השעה היא. כי סוף כל סוף אין שנאת ישראל בעינינו בלבד. ואם אמריקה רוצה באמת ובתמים לשמור על המשטר הדימוקראטי, זכויות החופש ושחיון האדם — אין היא רשאית לזכות בחופש ההוא את אלה הגופים החותרים תחת עשיות הדימוקרי-סיה. ושיקאגה תוכיח! פררחים ובגירבליעל מליגת „חולצות הכסף“ שברו חלונות ראוה בתנויות יהודיות. אָמנם באו על שכרם, אבל מפוקפק מאוד אם הגיעה יד השופט אל שולחיהם לדבר עבירה, אלה הסרוחים במשרדיהם ובהיכלי-רעונג.

אך מה שיעשה הזמן לא יעשה השכל. אחרי שנאסרו 17 „בתורי חמד“ וכלי חמס מכרותיהם מ„ההתית הנוצרית“, אגודה פאשיס-טית-נאצית, שמטרתה היתה להפיל את השלטון הליגלי — יבינו השלטונות, כי מן הצורך לקעקע את ביצת הצפצף בעודה בקליפתה, מכיוון ששנאת ישראל היא בעצם רק על-התאנה לשם כיסוי במשאון את ערותם הרודנית, ואולי יסיקו את המסקנה ההיא: רק מי שדוגל בשם החופש ונלחם עליו רשאי ליהנות מזכויותיו, אולם אירגון או בן אדם הרוצה למגר את אָדני הדימוקרטיה ומסתייע

בקרבם — הקהה בהרבה את החודים וישרה את ה„סרוים“. נוצרו קיום משותפים. אולם המתיצה ה„פסיכולוגית“ לא נהרסה כליל. וה„יאהודים“ חושבים עדיין את עצמם ל„עם סגולה“ וימים רבים יעברו עד שיסתגלו לעובדה מהפכנית זו. יתכן, כי יעלה בידו ברודצקי, היהודי הפיקח ותלמיד חכם זה, אשר כתר התורה וכתר ההשכלה חבושים לראשו, לקרב — בדרך דיפלומאטית — את הלבבות ולהפוך את יהדות אַנגליה לגוף אחד אחד נושא בעול התפקידים הציוניים היהודיים והגלותיים וישמש כוח תנופה כביר במערכה שלנו הכבדה.

לגבי ה„ור“ כ"כ מפותח כמו באַנגליה. והוא הדין בקרב היהודים גופא. אלה שהשתקעו שם מקדמת דנא וה„תאנגלו“, ראו את עצמם כעידית שבטולת והביטו ומביטים מגבוה על אחיהם המהגרים „פחותי הדרגה“ שבאו מארצות אירופה המזרחית. והתהום גדל ורחב.

אמנם שינוי מינורי בא אחרי המלחמה העולמית. ורבים הגורמים לכך. היחס אל ה„זרים“ ניטל עוקצו. בחורים לאלפים „לידי חוק“, הצטיינו בשורות הקרב ונחילו כבוד לישראל. הכרות באלפור — בהשפעת יהודי המזרח ושניזוגה על ידי תנועה שנתחוללה

בקורת ספרים

בצל המשפחה

(„אהבה זרה“—ספורו החדש)
של אֶשֶׁר ברע

דמותו הספרותית של אשר ברע גלויה וברורה. הוא אחד מהסופרים העברים המעטים ששיחרר את יצירתו מכבלי „האני“ המעיב את אספקלרית רוב המספרים הצעירים שלנו. עוד ספוריו הראשונים, שהדפוס שנים מעטות לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה, גילמו כבר את כשרון ראייתו המיוחדת, שאינה נותנת להתרשמויות והפעלות גפשיות לחצוץ בינה ובין תפיסתו האמנותית את החיות החיים.

בשעה שנחלשה הספרות העברית מתוך הרקע הרשן של מציאות מעוררת שרשים ותחמת תחומים לעצמה במסגרת של תחיות והתלבטויות של גפשות בודדות, היתה כהופעתו הצנועה, וכמעט הבלתי מורגשת, של אשר ברע משום משנה חדש, שהוא גם ישר-גושן, בספור העברי.

למה נכתב ? עד כמה שהרו את חושנו האסטטי ספורי פרץ וברדיצ'בסקי, ועד כמה שנתרפק על היצירה הלירית-אינטרוספקטיבית של גנסין ונמצה את כל עומק המאב וגירויי

ההרגשות הפסיכיים בספורי ברנר הקודח ושופמן התריף והפיקח — האפוסטולים של הגובילה התדשה — הגה תלישות זו של יוצרינו אלה מחיי ה„רחוב“ היהודי על כל קטנותי ודלותו, לא הרחיבה את אוסקי ספרותנו העברית. אדרבא, הספרות העברית שלפני המלחמה ואחריה הגיעה עד לקיר אטום, נצטמקה ונתכוצה בתוך פחות מדלת אמות של היקף אמנותי. המאורעות הגדולים, ההתמוססות שבאה באשיות התבברה אחרי המלחמה, המהפכות והתהפוכות ששידדו את מערכות האנושיות, לא מצאו את גואלם האמנותי אלא רק למחצה ולרביע אף בספרות העולם. ואם נחשולי התמורות הכבירות הדהימו ספרות זו, ולא יכלה לתפוס ולעכל —אם להשתמש בביטוי „מגושם“ — אלא רק שבירים, פרורים מהם, הגה את הספרות העברית הדימוי, כאילו ניטל מאת היוצר העברי כוח החזון, הראיה והתפיסה. ושאננות זו, הקפאון שהשתלט על הספור העברי הפחיד ועורר דאגה.

התנערות הספור העברי משטלותו באָה דוקא — על ידי שיבת וזיקה אל צורות החי ישנות, שדמינו לראות אותן כמתחזקות